

## SZÁZ ÉV

Certain types of tradition of great importance are local, and cannot easily be transplanted. These traditions are precious things, and it is very difficult to restore them once they are lost.

[Karl Popper: Towards a rational theory of traditions]

Alapításának századik évfordulója átmeneti időszakban köszöntött rá a *Magyar Pedagógiára*. A megemlékezés és a számvetés egyébként sem egyszerű feladatát ez még nehezebbé teszi. Az elmúlt évek történelmi léptékű változásai tették lehetővé és inspirálták a folyóirat megújítását, régi hagyományaihoz való visszatérését. A múlttal való szembenézés elől már csak ezért sem térhetünk ki. Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal is, hogy a közelmúlt értékeléséhez hiányzik a távlat, történetének részletekbe menő, elemző feltáráshoz hosszabb időre, elmélyült munkára lesz szükség.

Centenáriumunkat az évfordulóra való emlékezésnek, az elődök iránti tisztelet kifejezésének szenteltük. Azokra emlékezünk, akik a folyóiratot megalapították, szerkesztették, megjelenését szervezték és újrászervezték, a nehéz időkön átsegítették. De mindenekelőtt azokra emlékezünk, akik írták, akik gondolataikkal, munkájukkal szellemi műhelyként fenntartották, rajta keresztül a magyar pedagógia fejlődését szolgálták. A folyóirat történetét *Mészáros István* tanulmánya mutatja be.

A kor felidézésére, melyben a *Magyar Pedagógia* született, olvassunk el néhányat a korabeli írások közül. Az itt újraközölt tanulmányok a folyóirat első korszakából, történetének első harmadából származnak, egy kivétellel az alapítás és az első világháború közötti időszakból. A történelmi hangulatot megidézendő, a tanulmányokat – a feltétlenül szükséges, minimális szerkesztési egységesítésen túl – eredeti formájukban, a korabeli helyesírással közöljük.

Az itt ismételtelen közreadott tanulmányok kiválasztása, mint minden válogatás, esetleges. A *Magyar Pedagógia* az elmúlt száz év alatt kiadott kilencvenegy évfolyamában több, mint hatezer írást közölt. Lapjain mindenki megjelent, aki az adott korszakban – így vagy úgy – számított, minden fontosabb probléma feltűnt, ami az adott korszak pedagógiai kutatóinak és gyakorlati szakembereinek gondolkodására hatott. Ilyen mennyiségű anyagból válogatva nem lehet minden szempont szerint reprezentativitásra törekedni, nem tehetünk mást, mint a neveléstörténet néhány jellegzetes alakjától közlünk néhány írást, kiválasztunk néhány jellemző témát.

Az évfordulóra számítógépes adatbázis formájában elkészítettük a *Magyar Pedagógia* száz évének repertóriumát. Ez nemcsak teljes és pontos dokumentációja a folyóirat történetének, de sokféle elemzésre kínál lehetőséget, és forrásul szolgál a korszak kutatóinak is. A repertórium reményeink szerint hamarosan nyomtatásban is megjelenik.

A folyóirat szerkezeti, formai megújítása, az új keretek kialakítása éppen csak befejeződött, bár a rendszeres és pontos megjelenést biztosító anyagi háttér megteremtése még előttünk áll. Az új keretek kialakítása azonban nem jelenti azt, hogy ne kellene fejlesztésén tovább dolgozni, állandóan karban tartani, finomítani. A továbbiakban azonban már elsősorban az a tudományos közösség alakítja a *Magyar Pedagógiát*, amelyik azt a magáénak tekinti. A tartalmi sokszínűséget, a minőséget egyaránt a beérkező tanulmányok gazdagsága, színvonala fogja meghatározni.

Az alapítástól a mai napig ívelő évszázad alatt a pedagógiai kutatás jelentős utat járt be. Átrendeződtek a diszciplínák közötti határok, megváltoztak a kutatás eszközei, a tudományosság és a publikálás normái. Bármennyire is emlékeztetnek a korabeli problémák a maiakra, a jelenlegi kontextusban a mai kor eszközeivel kell a választ megadnunk az örök kérdésekre. Van azonban ezeknek az írásoknak máig ható üzenete is: lehetetlen nem észrevenni azt a lelkesedést, ami belőlük árad. A szakszerűségekre való törekvés, az elkötelezettség, a nyitottság, a korabeli világ eredményeivel való lépéstartás igénye mind a mai napig követendő például szolgálhat.

Bár az eltelt száz év megváltoztatta a *Magyar Pedagógia* funkcióját is, a neveléstudomány és az annak fejlődését szolgáló folyóirat előtt álló feladatok nem kevésbé számosak, mint voltak száz évvel ezelőtt. Hadd ajánljam hát folyóiratunk centenáriumi számát – és az azt követőket – olvasóink, szerzőink figyelmébe az első szerkesztő, *Csengeri János* száz évvel ezelőtti szavaival: „*Hogy mind e célját megvalósíthassa folyóiratunk, számít hazai nevelés- és oktatásügyünk minden munkásának anyagi és szellemi támogatására. Az alulírott szerkesztő pedig nagyon kér minden egyes érdeklődőt, legyenek rajta, hogy a tettekben nyilvánuló érdeklődésnek mentől több hívet szerezzenek.*”

*Csapó Benő*